

1 § Avsägelse

Förste vice talmannen meddelade att *Magdalena Andersson* (M) an-
hållit om entledigande från uppdraget som ledamot av riksdagen från och
med den 1 november 2012.

Kammaren biföll denna anhållan.

2 § Utökning av antalet suppleanter i skatteutskottet och civil- utskottet

Valberedningen hade, enligt ett till kammaren inkommet protokolls-
utdrag, tillstyrkt att antalet suppleanter i skatteutskottet och civilutskottet
skulle utökas från 23 till 24.

Kammaren medgav dessa utökningar.

3 § Val av extra suppleanter i skatteutskottet och civilutskottet

Företogs val av extra suppleanter i skatteutskottet och civilutskottet.

Kammaren valde i enlighet med valberedningens förslag till

suppleant i skatteutskottet

Stefan Käll (FP)

suppleant i civilutskottet

Anna Steele (FP)

4 § Meddelande om frågestund (ändring)

Förste vice talmannen meddelade att vid frågestunden *torsdagen den
18 oktober kl. 14.00* skulle försvarsminister Karin Enström (M) närvara i
stället för statsrådet Tobias Billström (M).

5 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen

Förste vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2012/13:FPM8 Europeiska politiska partier och stiftelser
KOM(2012) 499 KOM(2012) 500 till konstitutionsutskottet

6 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Propositioner

2012/13:13 till skatteutskottet

2012/13:23 och 25 till trafikutskottet

2012/13:30 till utbildningsutskottet

Skrivelser

2012/13:8 till skatteutskottet

2012/13:15 till trafikutskottet

Framställning

2012/13:RS1 till konstitutionsutskottet

Motioner

2012/13:Fi2 till finansutskottet

2012/13:U2 till utrikesutskottet

2012/13:N4–N6 till näringsutskottet

2012/13:So3–So5 till socialutskottet

2012/13:U3–U5 till utrikesutskottet

2012/13:Ub1 och Ub2 till utbildningsutskottet

2012/13:Fö2 och Fö3 till försvarsutskottet

2012/13:A7–A10 till arbetsmarknadsutskottet

2012/13:T1 och T2 till trafikutskottet

2012/13:N3 till näringsutskottet

7 § Anmälan och omedelbar hänvisning av motioner till utskott

Anmäldes

3 243 motioner avlämnade under den allmänna motionstiden enligt motionsförteckning.

Kammaren biföll talmannens förslag att motionerna omedelbart skulle hänvisas till utskott enligt motionsförteckningens förslag.

Föredrogs och bordlades åter
Skatteutskottets betänkanden 2012/13:SkU2 och SkU3
Justitieutskottets betänkande 2012/13:JuU6
Justitieutskottets utlåtande 2012/13:JuU8
Trafikutskottets utlåtande 2012/13:TU3

9 § Svar på interpellation 2012/13:10 om patientens ställning utifrån behov i vården

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Fru talman! Gunilla Svantorp har, med anledning av EU-kommissionens synpunkter på den så kallade nationella taxan och Sveriges svar till kommissionen, frågat mig hur jag arbetar med att lägga fram förslag som stärker patientens ställning utifrån behov i vården och om jag gjort ställningstagandet att det ekonomiska ansvaret också följs av befogenheter.

Jag har under de senaste åren genomfört en rad reformer för att stärka patientens ställning. Genom vårdvalet har patienterna fått friheten att välja den vårdgivare man vill gå till och att välja en annan vårdgivare om man är missnöjd. Genom vårdvalet har också tillgängligheten till primärvård förbättrats genom ett kraftigt ökat antal vårdcentraler. Väntetiderna till vård har förbättrats väsentligt genom den lagstadgade vårdgarantin och kömiljarden.

Högt på dagordningen står också att patienterna ska ges en god vård av hög kvalitet. Genom arbetet med öppna jämförelser jämförs vården i alla landsting utifrån mer än hundra kvalitetsindikatorer. Aldrig tidigare har vårdens kvalitet varit så öppen för insyn. Detta driver på kvalitetsarbetet, och effekten är en positiv utveckling av vårdens kvalitet på i stort sett alla områden. Regeringen gör samtidigt en stor satsning på de kvalitetsregister som används i vården för att jämföra och förbättra kvaliteten. Fokus ligger på de områden som i dag inte är så väl täckta, i första hand psykiatri och primärvården. Insatser för att stärka informationen till patienter om valmöjligheter och om vårdens kvalitet pågår också.

För att ytterligare stärka patientens ställning i vården har jag tagit initiativ till Patientmaktsutredningen. Utredningen har uppdraget att i januari 2013 lämna förslag till en patientlag där patientens ställning i vården för första gången ska ges ett samlat och tydligt uttryck i lagstiftningen. Utredningen har även uppdraget att föreslå ytterligare förstärkningar av patientens ställning, bland annat genom utökad valfrihet över landstingsgränser.

När det gäller Gunilla Svantorps fråga om den nationella taxan stämmer det att jag tog initiativ till förändringar av lagstiftningen 2009 som innebär att det numera finns goda möjligheter för landstingen att genomföra kontroll av vårdgivarna. Svaret på frågan är alltså att jag gjort ställningstagandet att det ekonomiska ansvaret följs av befogenheter.

Jag har dessutom gett en utredare uppdraget att utreda vilka åtgärder som är nödvändiga och lämpliga att vidta mot bakgrund av EU-kommissionens kritik av den nationella taxan. Analysen ska omfatta frågan

hur de aktuella läkarna och sjukgymnasterna i ökad utsträckning kan integreras i det övriga hälso- och sjukvårdssystemet. En viktig del i denna utredning är en analys av konsekvenser för patienter och vårdgivare vid förändringar av systemet, vilket saknas i den utredning som genomförts tidigare. Uppdraget ska rapporteras senast den 30 oktober.

Anf. 2 GUNILLA SVANTORP (S):

Fru talman! Först av allt vill jag börja med att tacka för svaret. Det är i många delar ett bra svar, men det finns också saker jag funderar vidare på.

Det är ganska tydligt att frågan om patienternas rätt till vård utifrån behov är någonting som är svårt att hantera. År ut och år in har vi som finns inom hälso- och sjukvårdssektorn eller tidigare har gjort det sett utredningar som ibland kommit fram till bra, konkreta förslag – men sedan händer det ingenting. Någonstans på vägen försvinner en massa bra förslag.

När det handlar om det jag ställde frågan om, nämligen hur regeringen arbetar för att lägga fram förslag som stärker patienternas ställning utifrån just behov i vården, kan jag bara genom att ta en snabb titt på listan över beslut som regeringen har fattat sedan 2006 konstatera att det kanske inte är patienterna som är den högst prioriterade gruppen för denna regering även om det låter så i retoriken.

Regeringen tillsatte 2007 Utredningen om patientens rätt i vården, och det låter bra när man tittar på namnet. Väldigt mycket av direktiven till utredning handlar dock om etableringsrätt för bolag. Utredningen är bra; den har gjort en noggrann analys av läget, och resultatet visar att det finns väldigt mycket övrigt att önska när det handlar just om patienternas inflytande. 2008 fick utredningen ett tydligt tilläggsdirektiv där syftet var att titta över systemet med nationell taxa och ersätta det med något annat.

Läser man slutbetänkandet ser man att utredningens problematiseringar kring till exempel patienternas vårdkedjor, patientens rätt till likvärdig vård och lite andra saker är väldigt bra, och viktiga förslag på förändringar finns däri. Det kommer dock inga förslag. Ingenting händer. Man föreslår också att den nationella taxan ska tas bort och ersättas med ett annat system.

Går man in på regeringens hemsida och söker på hälso- och sjukvård hamnar man på en intressant figur. Det är en vårdcirkel, där regeringen menar att patienten står i centrum och där patienten för varje nytt varv i vårdcirkeln ska uppleva att hälso- och sjukvården har blivit lite bättre. Det är en väldigt bra tanke. Frågan är bara hur verkligheten ser ut. Sedan 2006 har ni nämligen skruvat på alla delar i den där cirkeln. Biten som heter ”tillgänglighet och valfrihet” är kanske den som har varit allra mest prioriterad. Frågan är dock om den har varit prioriterad utifrån ett patientperspektiv.

När man ser vilka beslut som har fattats, till exempel lagen om vårdval och omregleringen av apoteken, kan man nämligen med facit i hand fundera över hur resultatet har blivit för den enskilda patienten. Har det verkligen blivit bättre? Utgår verkligen besluten från patientens behov i vården? För patienter som måste springa runt på apotek som inte har de mediciner de behöver hemma är nog upplevelsen ändå att det har blivit sämre. Vad som kommer att hända nu, när det snart är fritt fram att lägga

ned apotek, kan man bara spekulera i. Säkert kommer dock väldigt många att få längre till sitt apotek. För patienterna i glesbygd, där lands-
tingen tvingas lägga ned vårdcentraler på grund av att det har blivit för
många etableringar i tätorter, upplevs nog inte heller regeringsbesluten
som att man har utgått från patienternas behov.

Vi vet att fokus i de lagar jag nu har nämnt har legat på den fria eta-
bleringsrätten för företag, vilket så klart har en stor brist om man försö-
ker ha ett patientfokus. Därför vill jag fråga statsrådet om han ur ett pati-
entperspektiv verkligen är nöjd med de prioriterade beslut regeringen har
fattat sedan 2006.

Anf. 3 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Fru talman! Jag tackar för ingången i denna debatt.

Jag är inte bara nöjd utan faktiskt också väldigt stolt över mycket vi
har genomfört på detta område. Vi har verkligen förändrat vården från att
vara någonting där du och jag kommer som patienter och möter system
som ofta är svårgenomträngliga och svåröverblickbara till att forma saker
och ting utifrån den enskilda patientens perspektiv. Det har handlat om
insatser för att förbättra psykiatrin, ett område som har varit satt på un-
dantag under ett par decennier men där vi nu har genomfört stora sats-
ningar år efter år. Dessa permanentar vi nu även om insatserna kan vari-
era allteftersom vi upptäcker nya områden som behöver förstärkas och
förbättras. Väldigt mycket handlar där om kompetensförsörjningen.

Vi gör nu en satsning för äldre multisjuka, som ofta är de som hamnar
mellan stolarna. Säkert sköter varje vårdenhet och klinik sina respektive
åtaganden väl, men ingen tycks ha helhetsansvaret eller helhetsbilden
över den enskilda personen. Det tar sig ibland uttryck i form av knepiga
förskrivningar av läkemedel som gör att läkemedlen är direkt kontrapro-
duktiva eller till nackdel för den äldres hälsa.

Vi genomför ett stort arbete gällande patientsäkerhet, där det handlar
om att möta det faktum att 3 000 personer om året avlider för att vi be-
handlar människor fel i vården. 100 000 skadas varje år. Det sker ett
metodiskt arbete för att höja säkerheten och tryggheten i vården.

Tillgängligheten är väldigt viktig för de människor som riskerar att få
vänta länge på vård, ofta under en viss oro eller kanske smärta. Det är
viktigt med god tillgänglighet, viktigt att ha effektiva processer för att ta
sig an enskilda människor. Vi ser nu i förhållande till hur det var när vi
började att hälften så många väntar, och de väntar hälften så lång tid. Det
är jätteviktigt för den enskilda patienten.

Lagen om vårdval gör att det har tillkommit över 200 nya vårdcen-
traler runt om i landet. Närheten till vårdcentralerna har ökat avsevärt sett
till befolkningen som helhet. Det har tillkommit vårdcentraler på orter
som aldrig tidigare haft en vårdcentral. Det är naturligtvis mycket gläd-
jande.

Beträffande apoteksomregleringen kan vi se att det har tillkommit
många nya apotek. Aldrig har så många människor haft så nära till apo-
tek som i dag. Då frågar Gunilla Svantorp vad som händer när det blir
möjligt att lägga ned ett apotek. Jag ska säga – även till dem som till
äventyrs läser protokollet – att under de tre första åren hade köpare av
Apoteket AB:s gamla apotek inte rätt att lägga ned. Jag tror att Gunilla
Svantorp har sett att regeringen i budgeten har avsatt 20 miljoner kronor

Prot. 2012/13:10

16 oktober

Svar på

interpellationer

för att på lämpligt sätt hitta vägar för att säkerställa att det finns apotek där det bör finnas apotek.

Under monopoltiden var inte antalet apotek exakt detsamma över tid, utan antalet apotek sjönk långsamt men stadigt i Sverige. Allt färre människor hade nära till ett apotek. Den utvecklingen har vi vänt, och det är angeläget att bibehålla den riktningen. Det har inneburit rejäla förbättringar.

Den nationella taxan får jag återkomma till senare, men inledningsvis vill jag säga att det är en otroligt komplex och snårig fråga, som frågor ofta blir när det dels finns en nationell botten med patient-läkare-förhållande, dels finns ett EU-perspektiv som ibland gör att det inte är lätt att hitta praktiska lösningar på saker.

Anf. 4 GUNILLA SVANTORP (S):

Fru talman! Som jag sade inledningsvis tycker jag att det finns mycket som är bra i svaret, precis som Göran Hägglund refererar. Mycket av det som han refererar till är sådant som startades före 2006, innan han var socialminister – vårdgarantin till exempel och kvalitetsregistren. Om jag inte minns fel startades det första i Norge för 200 år sedan under lepraepidemin, så vi kan inte riktigt ta åt oss äran för allting.

Visst, det kommer till nya vårdcentraler, men det försvinner också många vårdcentraler. Det hjälper inte om man har många apotek runt sig om apoteken inte har mediciner hemma. Det är viktigt att se på kvaliteten.

Som jag skrev i min fråga måste det, för att patienten ska få en god och säker vård, finnas ekonomiska incitament och möjligheter för vårdgivare att ta ett helhetsansvar för patienterna. Den här interpellationen skrev jag när jag såg att man än en gång hade bestämt sig för att göra en utredning om den nationella taxan som ju, precis som socialministern säger, är en svår fråga. Vilken gång i ordningen som den utreds kan man diskutera, men det är många gånger den har utretts både under den här regeringens tid och tidigare. Det är ett system som inte är bra och som måste ersättas av någonting annat.

När jag skrev min interpellation gick det väldigt fort, och jag uppfattade att man hade svarat EU-kommissionen i år, men så var inte fallet. Det var faktiskt i februari 2008 som ni svarade EU-kommissionen och svarade då att man tar kritiken på allvar och att systemet ska ersättas med ett annat system. I ett uttalande sade Göran Hägglund så här: Kommissionen har haft relevanta invändningar mot det system för samverkansavtal som Sverige har haft under många år. "Relevanta invändningar."

Fru talman! Det är snart fem år sedan regeringen tyckte så. Nog för att man kan ta tid på sig, men det är ändå att ta tid på sig lite i överkant, kan man tycka. Systemet med den nationella taxan är ett problem, främst på grund av att landstingen inte själva kan styra utifrån en behovsanalys. Man kan inte styra utifrån krav på kvalitet, inte utifrån geografisk placering, och det integreras inte i dag i hälsovalet. Det är inte bra.

Jag tycker, och många med mig, att det är självklart att ansvar ska följas av befogenhet. Har man inte befogenhet att på bästa sätt använda de resurser man har i form av pengar, personal, lokaler och så vidare som man har fått i sitt uppdrag har man med en gång lite svårare att göra prioriteringar. Den nationella taxan går utanför allting annat inom hälso-

och sjukvårdssystemet. Det innebär att man inte har de befogenheter som man borde ha som hälso- och sjukvårdsansvarig i sitt län eller i sin region.

I det svar som jag har fått menar statsrådet att han har gjort ställningstagandet att ansvar följs av befogenheter eftersom det sedan 2009 finns möjligheter att kontrollera vårdgivarna. Det är jättebra att den möjligheten äntligen finns, den fanns inte förut. Men det är ett konstigt svar, för det visar att vi, statsrådet och jag, har lite olika syn på ansvar och befogenheter. För mig handlar det om rätten att prioritera vilken vård som ska finnas var, något som bygger på behov, inte på ett kontrollsystem för hur etableringarna fungerar.

Därför vill jag åter ställa den fråga som jag ställde i min interpellation till statsrådet, nämligen om han tycker att landstingen, som i dag har det ekonomiska ansvaret för hälso- och sjukvården, också har de verkliga befogenheterna att prioritera innehållet i vården och var den ska etableras.

Anf. 5 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Fru talman! De saker som jag nämnde i mitt tidigare inlägg och som handlar om satsningar på äldre multisjuka, psykiatri, patientsäkerhet, tillgänglighet, lagen om vårdval och apoteksomreglering är alla åtgärder som initierats av nuvarande regering. Vill Socialdemokraterna vara med och dela på äran för det är de mer än välkomna. Det är rätt att vårdgarantin har funnits tidigare, dock som en överenskommelse, inte lagstiftad, och man kan diskutera vilken verkan den hade. Jag har för övrigt en rolig historia från Värmland om detta som jag skulle kunna berätta, men det kanske inte passar sig just här.

Vårdcentraler försvinner, säger Gunilla Svantorp. Ja, det kan naturligtvis vara så att en och annan vårdcentral försvinner och att nya tillkommer. Den övergripande bilden är att det har tillkommit väldigt många vårdcentraler i Sverige, över 200, och det är bra. Men det är inte vi i Stockholm som ritar kartor och talar om var vårdcentraler ska ligga. Det är upp till landsting och andra vårdgivare att öppna eller stänga vårdcentraler, och vi kan se att vi har fått ett rejält tillskott.

När det gäller personer som har tio minuters eller kortare väg till vårdcentralen har förhållandena förbättrats dramatiskt de senaste åren, och det är bra, det är värdefullt och har stor betydelse för människors välfärd i Sverige.

Det har tillkommit nya apotek, säger Gunilla Svantorp, men har de läkemedel? Ja, det är klart att de har. Själva idén med apotek är att tillhandahålla läkemedel. Där kan man säga att under monopoltiden hade Apoteket AB målsättningen att nå upp till 96 procent, alltså att man upp till 96 procent kunde leverera de produkter som efterfrågades. Man nådde aldrig riktigt det målet. Det är svårt att göra det. Det handlar om kanske 12 000 olika artiklar. Varje apotek kommer naturligtvis inte alltid att ha precis allting, tyvärr. Det ligger i affärens idé att tillhandahålla så mycket som möjligt; det är de som finansierar verksamheten. Enligt mätningar i dag ligger vi på ungefär samma nivå.

Prot. 2012/13:10
16 oktober

*Svar på
interpellationer*

Just nu sitter en utredning som är i slutvarvet, det är några få veckor kvar. Sedan kommer den att presentera förslag som jag hoppas ska kunna leda till att vi ytterligare kan förbättra på det här området.

När det gäller den nationella taxan stämmer det att jag sade att det fanns relevanta invändningar när kommissionen hade kritiserat den ordning vi hade i Sverige.

Man sade bland annat från kommissionens sida att det finns ett mått av orättvisa och att det inte finns någon transparens. Det finns vissa som har ett privilegium att bedriva vård utifrån vissa kriterier, medan andra bedriver vård på ett annat sätt.

Här finns en väldigt svår avvägning att göra för oss som politiker. Vi har väldigt många oerhört omtäckta läkare och sjukgymnaster som har den här taxan och där patienterna värdesätter mycket högt den kontinuitet som den vården innebär. De har kanske gått där som kroniker i ett par decennier och tycker att det fungerar väl. De vill inte för något byta läkare, utan de tycker att det fungerar bra.

Å andra sidan har vi det som till sist övertygade kommissionen. Det innebär att man i september 2008 lade ned sin talan mot Sverige. Man sade: Okej, det ser ut som att ni håller på att göra en mängd andra goda saker som kommer att innebära att människor får mer av valfrihet, och ni får mer av öppenhet och transparenta system i Sverige. Därmed avslutade man sitt ärende.

Vi har fortfarande att vårda detta och hitta en del praktiska lösningar på en övergång som Mona Boström just nu utreder. Jag ska i mitt nästa inlägg komma in på några av de frågor som hon brottas med.

Anf. 6 GUNILLA SVANTORP (S):

Fru talman! Det som är svårt med detta är när statsrådet säger att det har kommit till en mängd vårdcentraler. Självklart har det gjort det, men det läggs också ned. Det beror på att när man för in ett marknadssystem med ett konkurrenssystem kan man inte längre från landstingen prioritera vissa enskilda vårdcentraler som viktiga att finnas kvar.

Alla i systemet måste ha samma ersättningsmöjligheter. Man kan då slå undan benen på sådana som utifrån behov skulle behöva finnas kvar men som inte kan vara kvar eftersom det blir ett för dyrt system. Det kan inte vara en överraskning för statsrådet att det är så.

När det handlar om den nationella taxan fick vi kritik redan 2008. Men om jag inte minns fel var det 2009 som regeringen bestämde sig för att tillåta försäljningar av etableringar. Det kan man tycka är lite konstigt. Om det är ett system som vi diskuterar, varför ska man då få överlåta sin etablering till någon annan? Det är ett märkligt system. Det vet jag att vi socialdemokrater var emot i denna kammare.

Jag har i interpellationsdebatten försökt att få regeringens och statsrådets svar på min fråga om systemet med den nationella taxan. Jag vet att det pågår en utredning. Men det är inte den första utredningen. Det har gjorts utredningar tidigare som egentligen skulle kunna ha lett fram till beslut men som inte har gjort det. Det är synd att det inte har gjort det, eftersom det är en fråga som är besvärlig ute i landstingen.

När det gäller patienternas ställning i vården utifrån behov handlar svaren väldigt mycket om valfrihet. Men det är då i första hand fråga om valfrihet för bolagen att etablera sig. Det är kanske inte så mycket valfrihet utifrån patienternas behov av att följa sin vårdkedja, och så vidare.

En demokratiskt styrd och solidariskt finansierad vård som ges efter behov är en grundläggande del av den svenska välfärden. Det är viktigt att medborgarna har valmöjligheter. Men i min värld är det medborgarna som ska ha rätt att välja vårdgivare och inte vårdföretagen som ska välja patienter.

Jag vill fråga statsrådet när han tror att det kommer något förslag om förändringarna av den nationella taxan.

Anf. 7 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Fru talman! Jag räknar med att vi ska kunna lägga fram ett sådant förslag under nästa år.

Gunilla Svantorp är på slutet inne på frågan om en demokratiskt styrd vård. Det är vi överens om i meningen att vi finansierar vården gemensamt över skattsedeln, och vården ges efter behov och inte efter tjocklek på plånboken eller någonting annat. Vi betalar vården gemensamt, och behoven styr vart resurserna går för att möta den enskilda patienten.

Sedan har vi nog olika uppfattningar om hur vården bäst fungerar. Om Gunilla Svantorp sätter sig i den positionen att demokratiskt styrd betyder att landstingspolitikerna i Karlstad sitter och bestämmer var det ska finnas vårdcentraler har jag en annan uppfattning. Det ska vara möjligt att öppna en vårdcentral där men ser ett behov, där det finns en efterfrågan och där det finns önskemål.

Jag tror att konkurrens också på detta område är bra. När det finns flera utförare och vi som patienter får välja kommer det att innebära en kvalitetshöjning hos alla aktörer. Det har i sig ett väldigt stort värde. Bedriver alla vården på precis samma sätt kommer det inte att ske någon utveckling.

Om det finns sådana som prövar lite olika vägar, till exempel jobbar mer med bemötandefrågor och är bättre på att ge tider, kommer de sannolikt att attrahera fler patienter. Det tror jag utvecklar vården också i de verksamheter som inte ännu gör på samma sätt.

Utifrån grunden att vi finansierar gemensamt och att vård ges utifrån behov är det viktigt att det finns en möjlighet för andra aktörer att finnas. Då gäller det att bygga en ordning som möter patienternas och omsorgstagarnas behov på bästa möjliga sätt. Det tycker jag att vi har åstadkommit.

När det gäller nationella taxan finns det fortsatt en del oklarheter att reda ut. Jag hoppas att utredningens förslag, efter remissbehandling och synpunktsinsamlande som sker i nära samverkan med många andra, ska kunna landa i ett bra förslag som vi kan presentera för riksdagen under nästa år.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på interpellation 2012/13:11 om statliga initiativ för e-böckerna

Anf. 8 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON LILJE-ROTH (M):

Fru talman! Tina Ehn har frågat mig om jag avser att ta initiativ liknande det norska digitala biblioteksavtalet och om vilka andra initiativ jag avser att ta för e-böckerna i Sverige.

E-böcker utgör en viktig utveckling av litteraturutbudet och ger nya möjligheter för både författare, förlag och läsare. Regeringen har tagit flera initiativ som berör den digitala utvecklingen på litteraturområdet.

En remiss av en promemoria med förslag till en ny bibliotekslag är nyligen avslutad. I promemorian föreslås bibliotekslagen bli teknikneutral, vilket innebär att det som gäller för pappersböcker också ska gälla för e-böcker. Remissinstansernas svar analyseras nu inom Regeringskansliet.

Den 24 mars 2011 tillsatte regeringen en kommitté med uppdraget att analysera litteraturens ställning och lämna förslag på hur den ska stärkas. Uppdraget omfattade bland annat frågor om e-böcker. Den 27 september i år lämnade Litteraturutredningen sitt slutbetänkande som innehåller en analys av utvecklingen av e-boksutgivningen och förslag på hur en fortsatt utveckling ska främjas. Enligt Litteraturutredningen har utgivningen av e-böcker i Sverige ökat de senaste åren, och trenden är en fortsatt ökning, om än från tidigare mycket låga nivåer.

Slutbetänkandet kommer nu att skickas ut på remiss. När remisstiden är avslutad har vi ett kompletterat beslutsunderlag, och frågan kommer därefter att beredas inom Regeringskansliet.

Anf. 9 TINA EHN (MP):

Fru talman! Jag får tacka kulturministern för svaret och inser samtidigt att det finns svårigheter att konkret svara på de frågor som jag ställer i interpellationen.

De senaste åren har förutsättningarna för vad en bok kan vara förändrats ganska radikalt. Det gäller hur en boktext kan hanteras och uppfattas. Formerna, tekniken och möjligheterna är annorlunda i dag även om boken kanske i sin grund på många sätt är densamma.

Mitt i denna utveckling befinner sig våra älskade bibliotek. De är så mycket mer än ett boklån för många. Men i den här debatten speglar vi dem utifrån e-boken och vad som händer runt det. Det är både ett problem och en möjlighet. I min interpellation frågar jag om just det som kulturministern läser upp.

I Norge har man gått in och utformat ett digitalt biblioteksavtal. Böcker som har publicerats år 1900–2000 i Norge ska läggas ut fritt på ett digitalt bibliotek. Äldre böcker ska kunna laddas hem, och upphovsrättsskyddade verk kommer att finnas för läsning på skärmen.

Samtliga norska förlag finns med i det digitala biblioteket som drivs av det norska nationalbiblioteket. I dag finns 50 000 titlar med, och om fem år beräknas det vara 250 000 titlar. För detta får Nasjonalbiblioteket betala 36 norska öre i upphovsrättspengar för varje sida som digitaliseras. Sammanlagt beräknas digitaliseringsprojektet kosta 8 miljarder norska kronor.

Det här är ett intressant delsteg för att hitta lösningar på den här ganska komplicerade frågan som många har diskuterat, och många har också känt att diskussionen har fastnat.

Som jag ser det förlorar alla på att vi inte hittar lösningar på detta. Författare, förläggare, bibliotek, kunder, boklånare och så vidare förlorar en möjlighet till ett utbud i en annan form.

När det gäller den fråga jag har ställt om det norska biblioteksavtalet ser jag inget svar på den. Jag har tittat lite på de svar som det hänvisas till när det gäller Litteraturutredningen och bibliotekslagen, men jag vill fråga kulturministern om sneglandet på den norska modellen kan vara ett intressant delsteg i vår lösning.

Anf. 10 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON LILJE-ROTH (M):

Fru talman! Det är roligt att Tina Ehn ofta vill diskutera biblioteksfrågor. Vi har förut haft en interpellationsdebatt om bibliotekslagen och de förändringar som vi föreslår, och nu kommer en ny fråga upp.

Tina Ehn väcker frågan om vad en bok är. Det är riktigt att teknikutvecklingen går snabbt, inte bara inom medier och film utan också inom litteratur. För ett par år sedan hade vi en ganska rejäl diskussion med kolleger i övriga EU-länder för att kunna behålla vår 6-procentiga moms på ljudböcker. Även om det för oss är självklart att en bok är en bok är en bok är det inte alltid det för alla andra, så vi är glada över att vi fortfarande har den 6-procentiga momsen på ljudböcker.

Norges lovvärda verksamhet fick vi oss väl beskriven när kulturministrarna i Norden möttes i Oslo för ungefär ett halvår sedan, och det är ett sätt att lösa denna fråga.

Det här är en förändring som vi har varit väl medvetna om, och det är också ett skäl till att vi i förslaget till ny bibliotekslag säger att man ska likställa e-böcker med tryckta böcker i så måtto att det ska vara avgiftsfritt för besökaren. Vi har fått in remissvar på den frågan, och vi återkommer under våren med ett förslag som förhoppningsvis kan klubbas av riksdagen till den 1 juli nästa år. Så långt bibliotekslagen och att det ska vara teknikneutralt.

När det handlar om hur man ska kunna tillägna sig de böcker som redan finns föreslår man i Litteraturutredningen att det stöd till digitalisering av förlagens backlist som införts på prov under 2012 bör fortsätta och vidareutvecklas genom att 2 miljoner kronor per år omprioriteras för ändamålet. Det handlar om att göra de böcker som redan finns tillgängliga. Inte minst gäller det e-böcker.

Litteraturutredningens omfattande förslag på 600 sidor, som berör såväl kvalitetslitteratur, e-böcker och bibliotekens ställning som minskad läsförståelse hos barn och unga, är ute på remiss. Jag hoppas att diskussionen fortsätter vara livlig och att det stora intresse som visades när utredningen presenterades i Göteborg under bok- och biblioteksmässan kommer att hålla i sig.

Tina Ehn vet hur remissförfarandet fungerar. Vi kommer så småningom att få ett bra underlag för att kunna ta fram en proposition under våren som kommer att presenteras för riksdagen.

Prot. 2012/13:10
16 oktober

*Svar på
interpellationer*

Anf. 11 TINA EHN (MP):

Fru talman! Jag deltog också på Bokmässan, och Litteraturutredningens förslag och dess synpunkter på läskunskap var en stor fråga.

När det gäller e-boken finns det i dag en motsättning som är ganska ohållbar och lite svår för biblioteken att hantera. Det kanske inte är en stor fråga ännu, men den blir allt större ju längre tiden går. Det är tråkigt när biblioteken känner att ju fler böcker de ska låna ut i denna form, desto dyrare blir det för dem. Det blir då nästan ett motstånd mot att låna ut böcker, vilket strider direkt mot det läsfrämjande uppdrag som biblioteken har och som är självklart i vårt samhälle.

Jag ser det därför som en politiskt viktig fråga att driva på, och det skulle vara intressant om kulturministern tog steg i denna utveckling utöver de utredningar som det har hänvisats till i dag – och som jag givetvis också tycker är intressanta att följa.

Ministern tog upp momsen på böcker. Det är något som Miljöpartiet gärna lyfter fram eftersom vi i mycket låg bakom förslaget att sänka momsen på pappersböcker. I dag har dock en pappersbok och en e-bok med exakt samma innehåll olika momssatser, vilket inte är rättvist. Ett land som har gjort en annan tolkning är Frankrike. Jag vet att det kommer flera motioner i ämnet under riksdagsåret, så debatten om vad man kan göra kommer säkert att fortsätta.

Såvitt jag förstår finns det en enighet i riksdagen om att driva på detta. Det är EU:s momsdirektiv man försöker påverka i denna fråga. Hur som helst är det viktigt att vi tar ett politiskt ansvar och ett steg framåt i frågan om e-böckerna, för som jag sade innan är det ingen som vinner på att det kärvar. Vi behöver komma framåt i frågan, och jag tror att kulturministern är intresserad av att driva på processen ytterligare och göra framsteg. Jag nämnde till exempel att man i Norge har börjat hitta lösningar för äldre litteratur, och det kan vara ett steg i rätt riktning.

Anf. 12 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON LILJE-ROTH (M):

Fru talman! Tina Ehn tog upp Frankrike. Det är rätt att Frankrike har tolkat frågan annorlunda, och det har också Luxemburg gjort. Det har fått sina konsekvenser i den mån att de är instämnda till EU-domstolen för att de anses ha brutit mot de regler som finns.

Vi kan båda dela principen att en bok är en bok vare sig den finns att läsa i elektronisk form, i tryckt form eller går att lyssna på. Vi har dock ett momsdirektiv som vi är tvungna att följa.

Tina Ehn var inne på bibliotekens roll. Det är riktigt att även om e-lånen fortfarande är en marginell del är den trots allt ökande. Det är en utveckling vi gärna ser, och det är därför Litteraturutredningen föreslår att Sveriges Kommuner och Landsting ska få i uppgift att med statens stöd också förhandla för bibliotekens räkning. SKL har en samordnande roll och skulle kunna göra en överenskommelse med förlagen som både gynnar biblioteken och gör det möjligt för förlagen att få betalt för den litteratur som ligger på internet som e-böcker.

En annan problematik där det behövs information och opinionsbildning är den illegala nedladdningen som är ett stort bekymmer också för förlagen. Många av de populära böckerna laddas ned illegalt och läses.

Så länge detta pågår i en växande omfattning påverkas förlagens möjligheter att kunna träffa avtal som kommer boklånarna till gagn.

Vi driver verkligen på. Det är därför som vi har tagit fram förslaget till en ny bibliotekslag, och det var därför som vi i direktivet till Litteraturutredningen tydligt skrev in att man också ska ta upp de nya läsvernorna och teknikens utveckling, vilket Litteraturutredningen också har gjort.

Även om man har en modell i Norge som fungerar väl är det viktigt att vi i Sverige analyserar hur våra system och möjligheter ser ut, så att det blir ett förslag som är hållbart över tid. Det är viktigt att det inte bara går snabbt utan också är ett system som kommer att fungera.

Anf. 13 TINA EHN (MP):

Fru talman! Det här är ju en viktig fråga om framtid, information, möjligheter och demokrati. Och det är en fråga om hur vi i samhället Sverige kan hantera något mycket gammalt som ju boken och ordet är och sprida det i bokform med en ny teknik. Vi står verkligen inför en utmaning.

En bok som lyfte frågan var den så kallade självbiografin av fotbollsspelaren Zlatan Ibrahimović. Den skrevs tillsammans med en författare som heter David Lagercrantz och blev tillgänglig för utlåning på svenska folkbibliotek. Det visade sig att den nådde helt nya läsekretsar. Det var ett trendbrott som uppmärksammade den här frågan.

Jag skrev en debattartikel om att Zlatan Ibrahimović hade gjort mer för läsfrämjandet än för svensk fotboll. Det kanske var lite kaxigt, men statistiken var intressant. Den visade att utlåningen av e-böcker ökade i hela landet. I Malmö ökade utlåningen med nästan 70 procent. Det var betydelsefullt ur många aspekter. Vi blev kanske lite överrumplade av att detta hände just nu. Jag tyckte att det var intressant.

Jag tror att vi har ett ansvar. Ju mer vi delar med oss av kunskapen, vilket ofta sker genom ord, desto mer växer kunskapen och ordet växer och blir större. Det är en viktig del i det demokratiska samhället. E-boken är en möjlighet, även om den i dag delvis uppfattas som ett problem.

Jag ser fram mot att vi kommer vidare i den här frågan. Jag följer den naturligtvis och tackar för svaret.

Anf. 14 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON LILJE-ROTH (M):

Fru talman! Vi är helt eniga när det handlar om läsandet och att det går att nå unga läsare om man utgår från intresset. Kulturrådet har en läsambassadör som heter Johan Unenge som under två år reser runt till skolor och diskuterar böcker och läsning med unga. Jag var med honom på en skola i Södertälje i fredags. Det finns ett starkt läsintresse om man hittar nyckeln; han är en av många som gör det.

När det avslutningsvis gäller frågan om e-böcker har kanske Zlatan, som Tina Ehn kaxigt säger, gjort mer för läsfrämjandet än för fotbollen, även om vi håller tummarna för kvällens match mot Tyskland. Men det handlar inte bara om lånade böcker. Jag tror att den här boken fysiskt har sålts i omkring en halv miljon exemplar. Många har alltså valt att ha den hemma i bokhyllan eller på bordet.

Prot. 2012/13:10
16 oktober

Svar på
interpellationer

Som jag sade tidigare finns det ett förslag till en ny bibliotekslag där det ska vara teknikneutralt. Det tycker jag är en viktig markering. Det ska vara avgiftsfritt att låna böcker på bibliotek oavsett om de är i pappersform, som e-böcker eller som ljudböcker.

Litteraturutredningen föreslår att SKL ska få en ny roll. Vi får se hur remissinstanserna reagerar på det. Man ska också fortsätta det arbete med backlist som Kungliga biblioteket har påbörjat, vilket gör många verk tillgängliga för läsplattor.

Jag tycker att mycket är på gång. Det är riktigt att vi kan studera och inspireras av goda exempel i vår omvärld, som exempelvis i Norge.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Bordläggning

Anmälades och bordlades
Propositioner
2012/13:18 Vissa internationella socialavgiftsfrågor
2012/13:22 Bättre villkor för svensk film

12 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 15 oktober

2012/13:26 Dioxin i fisk
av *Matilda Ernkrans* (S)
till landsbygdsminister Eskil Erlandsson (C)

den 16 oktober

2012/13:27 Försvarsmusikens framtid
av *Kerstin Haglö* (S)
till försvarsminister Karin Enström (M)
2012/13:28 Analfabetiska invandrare
av *Björn Söder* (SD)
till arbetsmarknadsminister Hillevi Engström (M)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 23 oktober.

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 15 oktober

2012/13:44 Framtiden för Sveriges ambassad i Tokyo

av *Kerstin Engle* (S)

till utrikesminister Carl Bildt (M)

2012/13:45 Proposition om reformering av skatteutjämningsystemet

av *Mats Pertoft* (MP)

till statsrådet Peter Norman (M)

2012/13:46 Nyttjande av EU:s globaliseringsfond

av *Mats Pertoft* (MP)

till arbetsmarknadsminister Hillevi Engström (M)

den 16 oktober

2012/13:47 Kommissionens förslag om minskade antal utsläppsrätter

av *Sara Karlsson* (S)

till statsrådet Anna-Karin Hatt (C)

2012/13:48 Sjukdom och graviditet som ett hinder för sfi-bonus

av *Mats Pertoft* (MP)

till statsrådet Nyamko Sabuni (FP)

2012/13:49 EU-kommissionens ILUC-förslag

av *Otto von Arnold* (KD)

till statsrådet Anna-Karin Hatt (C)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 23 oktober.

14 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 15 oktober

2012/13:19 Upprustning av Ådalsbanans norra del

av *Eva Sonidsson* (S)

till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

den 16 oktober

2012/13:21 Bättre kontroll av hälsokostprodukter

av *Gunnar Sandberg* (S)

till socialminister Göran Hägglund (KD)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 23 oktober.

Prot. 2012/13:10
16 oktober

15 § Kammaren åtskildes kl. 13.44.

Förhandlingarna leddes av förste vice talmannen.

Vid protokollet

MADELEINE GABRIELSON HOLST

/Eva-Lena Ekman

1 §	Avsägelse.....	1
2 §	Utökning av antalet suppleanter i skatteutskottet och civilutskottet	1
3 §	Val av extra suppleanter i skatteutskottet och civilutskottet	1
4 §	Meddelande om frågestund (ändring)	1
5 §	Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen	2
6 §	Hänvisning av ärenden till utskott	2
7 §	Anmälan och omedelbar hänvisning av motioner till utskott	2
8 §	Förnyad bordläggning	3
9 §	Svar på interpellation 2012/13:10 om patientens ställning utifrån behov i vården	3
	Anf. 1 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD)	3
	Anf. 2 GUNILLA SVANTORP (S)	4
	Anf. 3 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD)	5
	Anf. 4 GUNILLA SVANTORP (S)	6
	Anf. 5 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD)	7
	Anf. 6 GUNILLA SVANTORP (S)	8
	Anf. 7 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD)	9
10 §	Svar på interpellation 2012/13:11 om statliga initiativ för e-böckerna	10
	Anf. 8 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON LILJEROTH (M)	10
	Anf. 9 TINA EHN (MP)	10
	Anf. 10 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON LILJEROTH (M)	11
	Anf. 11 TINA EHN (MP)	12
	Anf. 12 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON LILJEROTH (M)	12
	Anf. 13 TINA EHN (MP)	13
	Anf. 14 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON LILJEROTH (M)	13
11 §	Bordläggning	14
12 §	Anmälan om interpellationer	14
13 §	Anmälan om frågor för skriftliga svar	15
14 §	Anmälan om skriftliga svar på frågor	15
15 §	Kammaren åtskildes kl. 13.44	16